VIJESTI I SAVJETI

Zašto su posljedice covida-19 nerijetko identične onima nakon primanja kemoterapije

Dražena Lejo, 27. prosinca 2022.

Rastresenost, problemi s pamćenjem i koncentracijom s jedne strane, s druge strane jak umor, problemi s disanjem, ispadanje kose, gubitak njuha, samo su neke od posljedica bolesti covid-19. Neke traju danima, neke mjesecima, a na neke se pojedinci žale gotovo dvije godine. U serijalu u kojem se bavimo posljedicama pandemije, nikako ne možemo zaobići i one kojima je sama bolest prouzročena koronavirusom donijela brojne nedaće i probleme sa psihičkim, ali i cjelokupnim zdravljem.

Kao što je objavljeno na portalu Nismo same, pandemija je u cijelom svijetu prouzročila i mogući porast karcinoma, najviše zbog smanjene dostupnosti zdravstvene zaštite. Upravo iz tog razloga poseban su strah trpjeli onkološki bolesnici jer su, uz osnovnu bolest, strepili i zbog dostupnosti liječenja i lijekova.

Znanstvenici koji se bave proučavanjem koronavirusa i bolesti koju izaziva, došli su do spoznaje o tzv. *long Covidu* (dugom covidu). Upravo je to jedna od vodećih tema znanstvenika, medicinara, ali i javnosti u brojnim razvijenim zemljama. Kod nas se pak svi ponašamo kao da koronavirusa više nema, čemu svakodnevno svjedočimo. Gotovo nitko više ne nosi masku, nerijetko čak i u zdravstvenim ustanovama, a ljudi se često ni ne testiraju, iako imaju sve simptome covida-19. Upravo o takvim slučajevima su mi zadnjih dana pričali sami ljekarnici, koji upućuju ljude da se testiraju, kad vide da uzimaju sve lijekove i preparate za covid-19. Dodamo li tome činjenicu da je ovih dana na televiziji objavljeno kako smo opet drugi najgori u svijetu po broju umrlih, i da ljudi i dalje svakodnevno umiru u Hrvatskoj, čini se da smo se, možda, ipak malo previše opustili.

Jasno je da ova pandemija traje dugo, posve je jasno i da moramo naučiti živjeti s koronavirusom jer se taj, očito, nema namjeru povući i predati tako lako. No, nakon skoro tri godine pandemije, jasno je i da su posljedice te bolesti za neke prilično neugodne, a tko zna što čemo još saznati protekom vremena.

Toga se i pribojavaju pojedinci, koji ovih dana vode bitku s covidom-19, unatoč ranijem preboljenju i cjepivu. Strahuju od dugoročnih posljedica u organizmu, napose mozgu. Upravo su to proučavali znanstvenici i u uglednim znanstvenim časopisima *Nature* i *New Scientist* objavili studije, koje potvrđuju utjecaj covida-19 na ljudski mozak, kao i posljedice koje ljudi zbog toga osjećaju. Među njihovim spoznajama osobito se ističe tzv. magla u mozgu, odnosno problemi s koncentracijom, pamćenjem i pronalaženjem čak i banalnih riječi u razgovoru ili pisanju. Znanstvenici su, pritom, dosad potvrdili da takve posljedice mogu trajati i do 20 mjeseci nakon preboljivanja. Neki ljudi s dugim covidom su se jednako dugo mučili s disanjem, nosili su sa sobom boce kisika, a nekima je i njuh nepovratno uništen odnosno ni dvije godine nakon preboljivanja im se nije vratio osjećaj mirisa, ili okusa. Takvim pojedincima je život drastično promijenjen, a ljude koji i nakon dvije godine iz kuće izlaze isključivo s bocom kisika neki već smatraju i invalidima.

I premda se većina tih simptoma pripisuje onima koji su teško bolovali od covida-19, u časopisu Nature su objavili studiju u kojoj se, među ostalim, ističe da je znanstvena i medicinska zajednica sve više usredotočena na dugoročne učinke blaže do umjerene bolesti covid-19. U toj studiji naglašavaju da postoje jaki dokazi za patologijom povezanom s mozgom, od kojih bi neke mogle biti posljedica virusnog neurotropizma ili virusom izazvane neuropatle, uključujući neurološke i kognitivne nedostatke koje pokazuju pacijenti. Incidencija neuroloških simptoma je kod više od 80 posto teških slučajeva, ali i radiološke i analize tkiva nakon smrti pokazuju utjecaj covida-19 na mozak i moguću prisutnost koronavirusa u središnjem živčanom sustavu. Tu studiju *Nature* smatra osobito značajnom jer je obuhvatila velik broj ispitanika i to sa snimkama magnetske rezonance i prije samog obolijevanja i tijekom zaraze virusom i bolesti, što je većini studija nedostajalo.

No, da pacijenti koji su imali blagu i srednje tešku infekciju mogu imati neurološke komplikacije, potvrđuje i kod nas dr. sc. Ljiljana Marčić u svojoj doktorskoj disertaciji „Promjene na magnetskoj rezonanciji mozga u pacijenata nakon preboljele SARS-CoV-2 infekcije" za Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu. U studiji na koju se poziva dr. sc. Marčić je naglašena cerebrovaskularna bolest, koja nosi značajne posljedice i za pacijente i za zdravstveni sustav. U zaključku rada se navodi da promatrani pacijenti spadaju u mlađu životnu dob, bez čimbenika rizika i da je, s obzirom na nalaz studije, infekcija koronavirusom odnosno covidom-19 novi faktor rizika za razvoj moždanog udara. Dr. sc. Marčić smatra da bi, s porastom broja pacijenata u svijetu, uskoro cerebrovaskularna bolest nakon infekcije mogla postati značajan javnozdravstveni problem, ali i postavlja pitanje oko adekvatnog liječenja, za koje ni u 2021. godini nije postignut adekvatan odgovor.

Imamo li onda razloga strepiti od svih tih posljedica koje na naš mozak može ostaviti bolest, nakon inficiranja koronavirusom? *New Scientist* nudi utješnu spoznaju, ističući kako virus kod pojedinih oboljelih zaista ulazi u mozak, ali ne oštećuje moždano tkivo. To je za taj časopis otkrila Serena Spudich, sa sveučilišta Yale. Ona je proučavala studije autopsija ljudi, koji su umrli nakon što su oboljeli od covida-19.

„Pronađeni su tragovi virusa u mozgu, ali nismo našli kontaminirane stanice", tumači S. Spudich. Međutim, znanstvenici su otkrili dodatne faktore vidljive u mozgu, a tiču se utjecaja virusa na krvne žile. Izraženo zgrušavanje kod teško oboljelih od covida-19 je dovodilo do opasnosti od moždanog udara, o čemu je pisala i dr. Marčić. A u proučavanju umrlih tijekom autopsije je otkriveno oštećenje krvnih žila u mozgu nakon covida-19 te da one propuštaju proteine, koji mogu izazvati tzv. imunološki odgovor. Upravo je on odgovoran za neurološke i mentalne simptome covida-19.

A mentalni problemi koje nosi ta bolest, osobito 'magla u mozgu' dovedeni su čak i u usporedbu s 'kemo mozgom', o čemu su pisale Nismo same. Upravo su u *New Scientistu* istaknuli tu povezanost jer su znanstvenici pronašli sličnosti između posljedica covida-19 s onima nakon kemoterapije i hormonske terapije te zračenja. Stoga je njihov zaključak da bi uspješno liječenje kognitivnih oštećenja kod pacijenata s karcinomom moglo pomoći i oboljelima od covida-19. Nadu im posebno uljeva spoznaja da u slučaju kemoterapije te posljedice, ipak, nisu trajne. U istom časopisu upozorili su i na depresiju i anksioznost, kao najčešće dijagnoze slučajeva covid-19, vjerujući da je na to utjecala sama infekcija i bolest.

Međutim, ni znanstvenici koji intenzivno prate ovaj virus i bolest te sve što su nam donijeli, ne znaju koliko mogu trajati svi neurološki ili psihijatrijski simptomi. Još se rade mnoge studije i proučavaju sve posljedice. Jasno je samo da one nisu bezazlene i da imamo još dosta nepoznanica oko njih. Stoga je jedino sigurno da i dalje moramo biti oprezni i pažljivi i čuvati naše zdravlje, koliko god je to moguće. A ako se već i razbolimo, barem paziti da virus ne širimo dalje, na druge ljude.

**** Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.***

Previous
Građani nisu krivi zato što ne vjeruju institucijama koje ne rade svoj posao

Next
ULUPUH organizira Art terapijsku radionicu za onkološke pacijentice

Dražena Lejo

Dražena Lejo novinarstvom se počela baviti još 1996. u Večernjem listu, u kojem je bila novinarka i urednica dnevnih izdanja. Pisala je i za lifestyle magazin Plan B, a danas je autorica na Nismo same. Osim pisanja, profesionalno se bavi i savjetovanjem u komunikaciji.

RELATED POSTS

VIJESTI I SAVJETI

Kako pomoći bližnjima koji su izgubili blisku osobu

Nismo same, 14. svibnja 2019.

VIJESTI I SAVJETI

I u sobi za aplikaciju se lijepo sanja

Irena Letica Ćurčić, 5. travnja 2017.

VIJESTI I SAVJETI

Mirjana Pešec: Moje 22 godine života s rakom

Ivana Kalogjera, 23. prosinca 2022.

ŽELITE LI DONIRATI?

ŽELITE LI VOLONTIRATI?

NAŠI DONATORI

Nisi sama - pregledaj se s nam...
00:00 01:26